

De artistieke voorbode van het digitale tijdperk?

QUA KUNST-KOOPMANSCHAP STAAT NEDERLAND WEER OP DE KAART

Frank Buunk

Met de koop van dit schilderij heeft Nederland eindelijk weer eens de nek uit-

gestoken en de kans gegrepen om een cultureel monument van internationale allure binnen onze landsgrenzen te halen. Een leemte in de collectie is opgevuld met misschien wel het meest interessante topstuk van Mondriaan. Een historische gebeurtenis dus, waar hier en daar bijna hysterisch op wordt gereageerd. Een legioen zuinige Hollanders laat weer eens van zich horen. Vanwaar al die commotie?

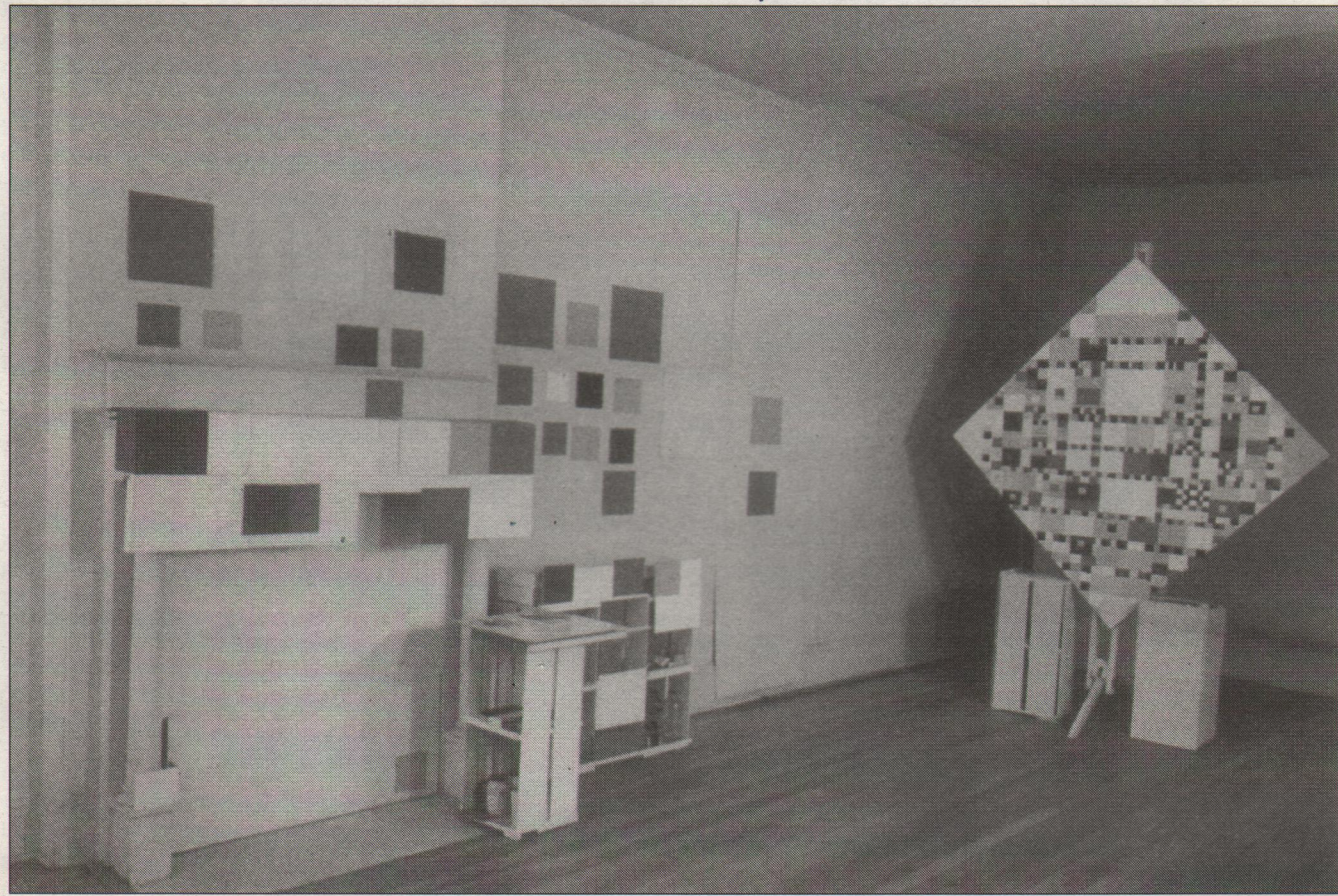
Badkamer

Neem zo'n stukje in het Algemeen Dagblad, waarin het schilderij op betweterige toon wordt betiteld als de 'miskoop van het jaar'. Er staat: 'in de handel - en ook kunst is handel - is het een goede gewoonte dat je nooit de advies- of vraagprijs betaalt'. Is dat zo? Natuurlijk wordt er wel eens onderhandeld, vooral als het om heel grote bedragen gaat. Maar als er een absoluut unicum aan de markt komt, waarvan verwacht mag worden dat het veel belangstelling trekt, moet je snel toe kunnen slaan. En helemaal als de verkoper een prijs vraagt die niet onredelijk is, waardoor er snel meer kapers op de kust zijn. Als een verkoper zijn prijs een 'uiterste prijs' noemt, die hij steeds afstemt op de ontwikkelingen op de kunstmarkt, moet je zeker niet het risico nemen dat het schilderij intussen, tijdens ellenlange Haagse wel-of-niet discussies, aan een vermogende Amerikaan wordt verkocht... misschien wel voor zijn badkamer.

Persoonlijk geloof ik dat het kunsthistorisch belang van Mondriaan misschien wel groter is dan dat van Rembrandt, Van Gogh en Picasso.

Intrinsieke waarde

Marcel van Dam, die ik als politicus erg waardeer, gaat - ofschoon hij zegt van niet - in zijn stukje in de Volkskrant op de stoel van de kunstexpert/taxateur zitten. Hij vindt het belachelijk om voor een schilderij, van welke meester dan ook, tachtig miljoen te betalen. Nu zijn er heel wat overheidsuitgaven die in mijn ogen ook belachelijk zijn, maar die anderen goed en verantwoord achten. In het maatschappelijk leven bestaat er niet zoiets als één objectieve waarheid, zoals de wiskunde die kent. Van Dam

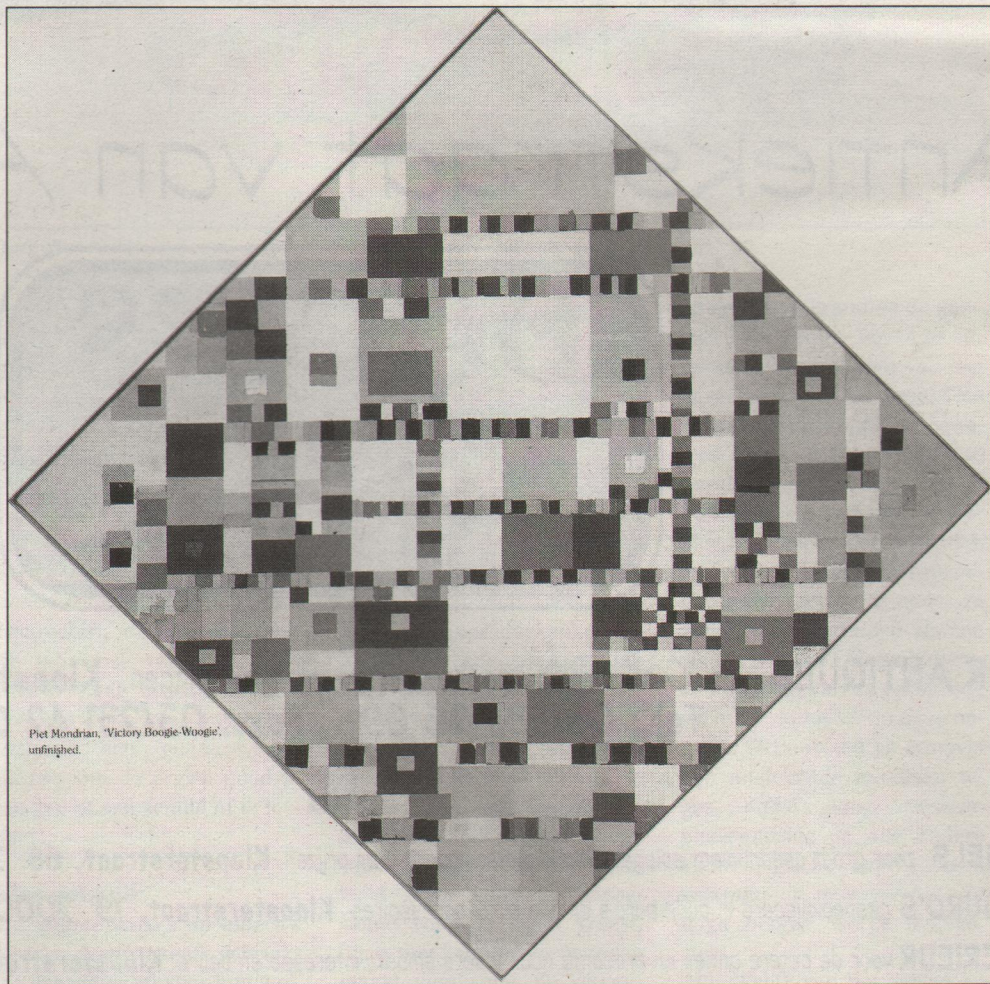
vervolgt: 'Ik schrijf dit niet omdat ik mij bevoegd acht om de intrinsieke waarde van schilderijen van Mondriaan te bepalen. Net zo min als anderen dat kunnen.' Dat klopt niet: allereerst bestaat er geen 'intrinsieke waarde' van kunst in economische zin, zeker niet zoals dat bij aandelen het geval is; met de tweede zin zegt hij in feite dat anderen het schilderij niet kunnen taxeren. Ik geloof dat dat wel kan, alleen met héél ruime marges als het om unieke, hoogst interessante zaken gaat zoals deze Mondriaan. En dan schrijft hij dat Mondriaan in de verste verte niet in de buurt komt van de prijzen van schilders als Rembrandt, Van Gogh en Picasso, waarmee hij nu wordt vergeleken. Dat is juist als het

seffen. Hoewel het neoplasticisme van Mondriaan - in tegenstelling tot zijn werk van voor 1915 - niet mijn persoonlijke voorkeur heeft, wil ik het graag beter leren begrijpen. In de Victory Boogie Woogie zie ik zelf een voorbode van het digitale tijdperk: een vroeg sym-

Japanse prijs

De Volkskrant schrijft in een redactioneel artikel: Victory Boogie Woogie is nauwelijks te taxeren en waard wat de gek er voor geeft. Echter, kopers op dit niveau zijn meestal niet 'gek' maar gepassioneerd-zakelijk en voorzien van een

Mee eens, mits je die kwalificatie positief uitlegt. Het Japanse volk is rijk aan intelligente en het zijn behendige zakenlui. Een compliment dus: Nederland heeft eens een keer toegeslagen en staat qua financiële slagkracht weer op de kaart. Dat getuigt van visie, lef en

Piet Mondriaan, 'Victory Boogie Woogie', unfinished.

boel van de specialistische en technische computerwereld die steeds complexer en abstracter wordt.

sterke intuïtieve intelligentie als het om kunstbeleggingen gaat. Verkoper Newhouse gaf daar met zijn investering in de 'Victory' een goed voorbeeld van.

'Een Japanse prijs' noemt Ivo Bouwman de tachtig miljoen.

daadkracht; het heeft een positieve uitstraling, ook naar het buitenland.

Psychologie

Hoe deze zaak politiek ligt kan ik slecht beoordelen. Wel geloof ik dat, als alles volgens de

regels was gegaan, de kans zeer reëel was geweest dat een andere koper had toegeslagen en dat aspirant-koper Nederland voor de toekomst als achterdeur had gediend.

Bij grote besluiten speelt een merkwaardig stukje psychologie mee: dat van moeilijk de drempel kunnen nemen, maar er eenmaal overheen gestapt, opgelucht en soms meer dan tevreden zijn met het besluit. Met name bij een goede koop: pas bij het bezit van een zaak gaat men beseffen dat de werkelijke waarde doorgaans hoger is dan de koopprijs. Wellicht heeft dat te maken met onzekerheidsgevoelens met betrekking tot onvoorziene consequenties, gevoelens die wegvallen als de knoop is doorgehakt.

Op z'n Amerikaans

Voor een antwoord op de vraag of tachtig miljoen teveel is zou men de zaak eens moeten omdraaien. Stel, Bill Gates wil het werk nu kopen (voor zijn fitness-studio) en biedt ons honderd miljoen. Ik zie regering, Eerste, Tweede en Rekenkamer even vlot calculeren: doen we de 'Victory' dan meteen weer van de hand?... Nee?? Dan zou zelfs honderd miljoen een acceptabele koopprijs zijn geweest en is tachtig miljoen dus zeker verantwoord.

Nog een voorbeeld: een 'gek' biedt vijf miljard gulden voor de Nachtwacht. Dit schilderij wordt niet verkocht. Maar wie is er nu gek? De bieder of de Staat? Waarschijnlijk beide. Stel, er wordt - uit geldnood - een schilderij uit de Hermitage aangeboden, gelijkwaardig aan de Nachtwacht en even belangrijk voor Nederland, voor één tiende, een half miljard, wat misschien wel een reële waarde-indicatie voor de Nachtwacht is. En raar maar waar, dan is het bedrag opeens te hoog en teveel. Er komt nog meer tumult dan in de afgelopen weken en zeer waarschijnlijk worden er geen zaken gedaan....

Het is nu wel duidelijk: De Victory Boogie Woogie wordt vast aan ons land verbonden, wordt *Nederlands on(t)roerend goed*. Voor geen bedrag meer te koop en dus onverkoopt. In dat licht is het voor tachtig miljoen een heel goede koop. En de mensen die zeggen dat het bedrag beter besteed was aan humanitaire doelen, hebben die ongelijk? Welnee, maar laten we dan - op z'n Amerikaans - eerst de kunstwerken te gelde maken die altijd maar in de museumkelders staan, omdat ze uit kunsthistorisch oogpunt van veel minder belang zijn.

Frank Buunk